

**Ośrodek
Pamięć i Przyszłość**
www.pamieciprzyszosc.pl

2015

Sprawozdanie roczne

Sprawozdanie merytoryczne za 2015 rok – opis zrealizowanych przedsięwzięć

I Działalność Ośrodka „Pamięć i Przyszłość” w 2015 r.

Misją Ośrodka „Pamięć i Przyszłość” jest dokumentowanie oraz upowszechnianie dorobku historycznego i kulturowego Wrocławia i Dolnego Śląska po II wojnie światowej, a w szczególności:

- upowszechnianie wiedzy o oporze społeczeństwa polskiego wobec władz komunistycznych,
- popularyzacja (wśród mieszkańców miasta, w Polsce i za granicą) wiedzy o powojennej historii Wrocławia jako ważnego elementu dziedzictwa europejskiego, w tym o wkładzie Wrocławia w pojednanie europejskie.

Instytucja swoje cele realizuje poprzez projekty wystawiennicze, edukacyjne i badawcze.

Program pracy na 2015 r. zatwierdzono podczas posiedzenia Rady Programowej Ośrodka dn. 24 marca 2015 r. **Na okres 2015–2016 wyznaczono w nim następujące główne zadania:**

1. stworzenie stałej ekspozycji ukazującej powojenną historię Wrocławia oraz jej znaczenie dla Polski i Europy;
2. udział Ośrodka w przygotowaniach miasta Wrocław do pełnienia roli Europejskiej Stolicy Kultury w 2016 r.;
3. przygotowanie kompleksowego programu obchodów 50. rocznicy wystosowania Orędzia biskupów polskich do biskupów niemieckich.

Ośrodek realizował swoją misję także poprzez:

- **prowadzenie Centrum Dokumentacyjnego**, w którym są zbierane i archiwizowane materiały i pamiątki dotyczące powojennej historii Wrocławia,
- **organizację zadań wpisanych w roczne linie programowe**. W 2015 r. były to: 70. rocznica powstania polskiego środowiska naukowego we Wrocławiu; kolejna rocznica przemian wolnościowych w 1989 r. oraz dorobek wrocławskiej opozycji demokratycznej lat 80. XX wieku; rola Ziem Zachodnich w przewyciężaniu powojennego podziału Europy (kontynuacja prac badawczych oraz upowszechnianie wiedzy na temat działalności i dorobku kard. Bolesława Kominka); zagadnienia związane z rocznicami: 31 sierpnia, 11 listopada, Dnia Żołnierzy Wyklętych, rocznicy wybuchu II wojny światowej; dokumentowanie i upowszechnianie powojennej historii miasta, dorobku jego nauki i kultury; przekrojowe narracje dotyczące powojennej historii Ziem Zachodnich (m.in. wydawnictwa redakcji kwartalnika „Pamięć i Przyszłość”, książki „Ziemie zachodnie. Zrób to sam”), program badawczy.

W ramach wyżej wymienionych linii programowych przygotowano zadania. Każde z nich realizowane było jako jeden lub kilka programów (zadań wykonywanych w trybie ciągłym, np. program dokumentacyjny, program badań źródłowych „Kardynał Bolesław Kominek” i in.) lub projektów (zadań wykonywanych w określonym czasie, przy użyciu określonych zasobów, wśród nich wymienić należy: wystawy, wydawnictwa, projekty edukacyjne, artystyczne, imprezy).

1. Centrum Historii Zajezdnia

Zgodnie ze statutem, podstawowym zadaniem Ośrodka jest prowadzenie wielokierunkowej działalności w zakresie badania, dokumentowania, opracowywania i upowszechniania dorobku historycznego i kulturowego stworzonego we Wrocławiu i na Dolnym Śląsku po II wojnie światowej między innymi poprzez budowanie stałych i czasowych programów wystawienniczych.

Realizacją zapisów statutu jest przygotowanie stałej ekspozycji poświęconej powojennej historii Wrocławia i Dolnego Śląska. Przedsięwzięcie to zostanie zrealizowane do sierpnia 2016 r. na terenie obecnej zajezdni autobusowej nr VII przy ul. Grabiszyńskiej 184 we Wrocławiu – w kolebce wrocławskiej „Solidarności”. To tam w sierpniu 1980 r. rozpoczął się strajk solidarnościowy podnoszący postulaty Stoczni Gdańskiej i tam narodziła się Dolnośląska Solidarność.

Aktualnie trwają prace, w wyniku których hala zajezdni zostanie zamieniona w nowoczesne centrum wystaw historycznych za pomocą których będzie można opowiadać o powojennej historii Wrocławia. Ponadto przyczyni się do rewitalizacji obiektów przemysłowych oraz wpłynie na rozwój obszaru miejskiego. Otwarcie Centrum Historii Zajezdnia zaplanowano na 2016 r., kiedy Wrocław pełni rolę Europejskiej Stolicy Kultury.

Prace obejmują cztery obszary: inwestycyjny, przygotowanie wystawy głównej, współpraca z zagranicą oraz komunikacja społeczna.

1.1. Wdrażanie procesu inwestycyjnego

Działanie to zostało dofinansowane w ramach programu „Konservacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego” współfinansowanego z Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Europejskiego Obszaru Gospodarczego na lata 2009–2014.

W minionym roku trwała przebudowa przestrzeni przemysłowej i jej adaptacja na cele kulturalne. Zostały rozstrzygnięte przetargi na rewitalizację budynku hali zajezdni, zagospodarowanie terenu i remont budynku administracji.

W ramach renowacji zwiększono przestrzeń użytkową hali o część podziemną, odnowiono ścianę frontową, odtworzono konstrukcję nośną dachu, wykonano zupełnie nową aranżację wnętrza. Hala zajezdni jest obecnie w stanie surowym zamkniętym; rozpoczęto jego wyposażanie. Budynek administracyjny został poddany kapitalnemu remontowi. Obecnie trwają prace końcowe oraz działania związane z zagospodarowaniem przestrzeni.

1.2. Przygotowanie wystawy głównej

Tytuł wystawy głównej Centrum Historii Zajezdnia brzmi „Wrocław 1945–2016”. Autorami scenariusza są: Marek Mutor i dr Wojciech Kucharski, natomiast autorem koncepcji artystycznej – Marek Stanielewicz; ogólna koncepcja wystawiennicza została zatwierdzona przez Radę Programową Ośrodka. Ekspozycja będzie miała na celu m.in. przybliżenie historii przesiedlenia ludności do Wrocławia a także przedstawienie tematów związanych z odbudową miasta po zniszczeniach wojennych, pojednaniem polsko-niemieckiego, wrocławską nauką i kulturą czy dziejami wrocławskiej „Solidarności” i szeroko pojętą opozycją antykomunistyczną.

Podstawą scenariusza ekspozycji głównej są prace programowe prowadzone od początku istnienia Ośrodka, które w 2015 r. obejmowały m.in. konferencje naukowe, wystawy, publikacje pokonferencyjne (*działania te zostały szczegółowo opisane w rozdziale 6. Inne prace programowe związane z przygotowaniem Centrum Historii Zajezdnia*).

Przez cały rok pracował zespół projektowy i odbywały się stałe konsultacje prowadzące do powstania spójnego, ciekawego oraz kompletnego projektu na podstawie koncepcji merytorycznej i scenograficznej wystawy. W roku sprawozdawczym dokonano kwerendy i wyboru eksponatów, będących elementami wystawy. Wybrano również materiał ikonograficzny – pozyskano większość potrzebnych zdjęć oraz filmów. Zamówiono i wykonano projekt wykonawczy scenografii wystawy, a także projekt audio-wideo wystawy. Zostały także zamówione teksty główne, tzw. ciekawostki i podpisy do ikonografii, przeprowadzono tłumaczenia tekstów głównych i ciekawostek na język angielski. Odbyło się postępowanie przetargowe, w wyniku którego wyłoniono wykonawcę wystawy głównej. Pozyskano wagon typu „UNRRA”, który będzie częścią ekspozycji (w trakcie renowacji).

1.3. Współpraca zagraniczna z Norwegią (partnerem projektu)

W roku sprawozdawczym Ośrodek kontynuował współpracę z dwiema instytucjami norweskimi:

- Statsarkivet i Trondheim (Archiwum Państwowym w Trondheim),
- Opplandsarkivet (Archiwum Zbiorów Prywatnych Okręgu Oppland z siedzibą w Lillehamer).

W jej wyniku w Centrum Historii Zajezdnia ma powstać przestrzeń, w której opowiedziana zostanie historia wsparcia udzielanego polskiej opozycji antykomunistycznej przez Norwegów w ramach organizacji „Solidaritet Norge-Polen”. Prace merytoryczne nad tą częścią wystawy koordynuje zatrudniona w Opplandsarkivet dr Monika Sokół-Rudowska.

W październiku odbyła się konferencja „#ZajezdniaSTART” promująca projekt budowy Centrum, podczas której partnerzy projektu zaprezentowali swoje instytucje.

1.4. Komunikacja społeczna

W roku sprawozdawczym kontynuowano prace związane z upowszechnianiem informacji o przyszłej inwestycji. W związku z tym 10 kwietnia na terenie zajezdni odbyła się oficjalna inauguracja budowy Centrum Historii Zajezdnia połączona z podpisaniem aktu erekcyjnego i złożeniem pamiątek w kapsule czasu. Odbył się także Instagramowy spacer (11 kwietnia).

W dniu 27 października w Kinie Nowe Horyzonty miała miejsce konferencja „#ZajezdniaSTART” promująca Centrum Historii Zajezdnia (odbyły się także konsultacje społeczne).

Opinia publiczna, za pośrednictwem konferencji prasowych, była systematycznie informowana o postępach

prac przy wystawie głównej. Tematami kolejnych spotkań były ważniejsze obiekty pozyskiwane w ramach akcji „Opowiedzmy Wrocław”: pamiątki po T. Różewiczu, A. Walentynowicz czy rodzinie adm. Józefa Unruga.

Prowadzono także akcję informacyjną za pomocą serwisów społecznościowych (Facebook, Twitter, Instagram) oraz przedsięwzięć promocyjnych.

O postępie prac związanych z budową, a także o działaniach Ośrodka informuje wysyłany pocztą do współpracowników instytucji oraz do Świadców Historii biuletyn „Na Pamięć”.

2. Jubileusz wystosowania Orędzia biskupów polskich do biskupów niemieckich

Zgodnie z wytycznymi na rok 2015 zrealizowano prace w związku z organizacją obchodów 50. rocznicy wystosowania Orędzia biskupów polskich do biskupów niemieckich. Program obchodów został rozłożony na lata 2015–2016 i ogłoszony opinii publicznej na konferencji prasowej 13 kwietnia 2015 r. Główne obchody odbyły w listopadzie.

2.1. Wystawa „Kardynał Kominek. Nieznany ojciec Europy”

Ośrodek od strony merytorycznej wspierał przygotowania do wystawy biograficznej o kard. Bolesławie Kominku autorstwa prof. Krzysztofa Pomiana, zrealizowanej przez firmę Tempora S.A. Wystawa była wpisana w miejski program obchodów jubileuszu; zaprezentowano ją w Muzeach Watykańskich w Rzymie (23.10 – 7.12.2015 r.) Planowana jest ekspozycja wystawy w Brukseli i we Wrocławiu.

2.2. Wystawa „Pojednanie/Versöhnung in progress... Kościół katolicki i relacje polsko-niemieckie po 1945 r.”

Ekspozycja opowiadająca o relacjach polsko-niemieckich po 1945 r. oraz o roli Kościoła katolickiego w przezwyciężaniu powojennej wrogości między tymi narodami została otwarta jednocześnie we Wrocławiu i w Berlinie 18 listopada 2015 r., w dniu, w którym datowane jest Orędzie.

Projekt został zrealizowany w partnerstwie z Maksimilian-Kolbe-Stiftung z Bonn oraz Fundacją Współpracy Polsko-Niemieckiej. Prace merytoryczne nad wystawą opiniowało polsko-niemieckie Gremium Doradcze, w skład którego weszli eksperci z obu krajów oraz przedstawiciele Episkopatów Polski i Niemiec. Projektantem i wykonawcą wystawy stała się firma JAZ + Architekci a autorem scenariusza – dr Robert Żurek.

W roku sprawozdawczym została opracowana koncepcja wystawy mobilnej, która w roku 2016 zostanie zaprezentowana w trzech różnych miastach Polski i Niemiec.

2.3. Przegląd filmowy „Pojednanie w budowie”

W ramach obchodów rocznicy 18 listopada w centrum informacyjnym ESK „Barbara” zorganizowano przegląd filmów poświęconych historii pojednania polsko-niemieckiego. Podczas wydarzenia zostały zaprezentowane 3 produkcje:

- „Kapłan pojednania. Kardynał Bolesław Kominek 1903-1974”, reż. M. Bradke, 2008;
- „Cicho, pod prąd”, reż. T. Kycia, R. Żurek, 2009;
- „Strażnik »Gorącego Żelaza«”, reż. T. Gordon, L. Wasiuta, 2005.

2.4. Spektakl „Operacja Orędzie”

W ramach obchodów w centrum informacyjnym ESK „Barbara” 18 listopada wrocławianie mogli obejrzeć spektakl w reżyserii K. Kopki „Operacja Orędzie”, opowiadający o kulisach powstania słynnego listu ze słowami „Przebaczamy i prosimy o przebaczenie”.

2.5. Koncert kameralny

Tego samego dnia w Narodowym Forum Muzyki odbył się koncert kameralny pod batutą Andrzeja Kosendiaka. Wykonane zostały utwory:

- J.G. Pisendel *Sonata e-moll* na skrzypce i b. c.,
- S.L. Weiss *Suita D-dur* na lutnię solo,
- G.G. Gorczycki *Completorium*.

Koncertu wysłuchali goście uczestniczący w otwarciu wystawy „Pojednanie...”, wrocławianie oraz uczestnicy zjazdu PEMC.

2.6. „Kominek. European Youth Forum”

W ramach jubileuszu zorganizowano także przedsięwzięcie Europejskie Forum Młodych im. Bolesława Kominka. Pierwsze spotkanie odbyło się w Brukseli (28–30.09.2015 r.), drugie we Wrocławiu (18–20.11.2015r). Bruksela to stolica europejskich instytucji i miasto-symbol powojennych procesów integracji europejskiej; Wrocław to miejsce, gdzie przesłanie pojednania miało swój początek.

Uczestnikami byli młodzi ludzie z Polski, Niemiec, Czech, Słowacji, Węgier i Austrii. Program forum przygotowano pod hasłem „Przebaczamy i prosimy o przebaczenie 50 lat później. Orędzie pojednania oczami młodych”; podzielono go na dwa bloki. Spotkanie młodych ludzi zaangażowanych w życie społeczne swoich krajów miało na celu wymianę doświadczeń i pomysłów dotyczących budowania współpracy w oparciu o prawdę historyczną i przesłanie pojednania. W trakcie seminariów poruszono wiele tematów: od treści i przesłania listu z 1965 r. do współczesnych wyzwań, przed którymi staje młode pokolenie Europejczyków.

2.7. Książka „Pojednanie narodów przeciw Jąłcie”

Książka „Pojednanie narodów PRZECIW JAŁCIE” została wydana we współpracy Miasta Wrocławia, Ośrodka „Pamięć i Przyszłość” oraz posłów do Parlamentu Europejskiego Jana Olbrychta (EPL) i Kazimierza Ujazdowskiego (EKR). Publikacja ta jest pierwszym wielojęzycznym wydaniem pełnego tekstu historycznego aktu. Inicjatorem powstania publikacji był Kazimierz Michał Ujazdowski; otrzymał ją każdy europoseł i wielu wysokich urzędników Komisji Europejskiej.

Wydawnictwo rozpoczynają trzy teksty wstępne: Rafała Dutkiewicza, Kazimierza Ujazdowskiego i Jana Olbrychta. Następnie opisano kontekst historyczny powstania listu; skutki II wojny światowej i podziału Europy aż do czasów obecnych, a Marek Mutor przedstawia „List tysiąclecia” jako jeden z najważniejszych dokumentów, leżących u podstaw kształtu dzisiejszej Europy. Znajdują się tam też świadectwa świadków tamtych czasów.

Książka została opublikowana w językach: polskim, niemieckim, angielskim oraz francuskim i jest pierwszym wielojęzycznym wydaniem pełnego tekstu Orędzia.

Program badawczy „Kardynał Bolesław Kominek”

W ramach tego zadania kontynuowano kwerendy w Archiwum Akt Nowych, Archiwum Diecezjalnym w Opolu. Wsparto pod względem merytorycznym powstanie biograficznej wystawy o kard. Bolesławie Kominku prezentowanej w Watykanie oraz przeprowadzono kwerendę ikonograficzną i przygotowano recenzję wydawnictwa na temat orędzia „Udzielamy wybaczenia. Jak polscy biskupi zainicjowali pojednanie z Niemcami”.

3. Rozwój programu dokumentacyjnego

Program dokumentacyjny realizowany jest przez Ośrodek „Pamięć i Przyszłość” od początku działalności (od 2007 r.). Polega na rejestracji, opracowywaniu i archiwizacji świadectw historii mówionej oraz tworzeniu zasobów zdjęć i pamiątek. Materiały te są wykorzystywane w projektach badawczych, edukacyjnych i wystawienniczych Ośrodka.

3.1. Pozyskiwanie i opracowywanie kolekcji zdjęć oraz pamiątek i dokumentów archiwalnych

W 2015 r., jak w poprzednich latach, zbiory pozyskiwano z darów oraz drogą kupna. Udało się zebrać ok. 2 tys. różnorodnych pamiątek od osób prywatnych (skany, oryginalne dokumenty, fotografie, ulotki, plakaty, czasopisma oraz wydawnictwa podziemne drugiego obiegu)

3.1.1. Opracowywanie zbiorów

Zbiory są ewidencjonowane i opracowywane w programie Mona 3-W wg szczegółowych instrukcji dla poszczególnych rodzajów zbiorów. W chwili obecnej ich układ w zasobach Centrum Dokumentacyjnego wygląda następująco:

AHM – Archiwum Historii Mówionej

AZO-MF – Archiwum Zbiorów Ogólnych-Małe Formaty

AZO-DF – Archiwum Zbiorów Ogólnych-Duże Formaty

AZR – Archiwum Zbiorów Rękopiśmiennych

ACZ – Archiwum Czasopism

AS – Archiwum Sybiraków

F – Zbiory Fotograficzne

FZN – Zbiory Fotograficzne. Archiwum Zbigniewa Nowaka

FSK – Zbiory Fotograficzne. Archiwum Stanisława Kokurewicza

FDEM – Zbiory Fotograficzne. Archiwum NAF Dementi

M – Muzealia

MKHT – Muzealia. Kolekcja Henryka Tomaszewskiego

AV – Zbiory Audiowizualne

B – Biblioteka

3.1.2. Elektroniczne opracowanie zbiorów w Centrum Dokumentacyjnym

Rodzaj inwentarza	2011 (od września)	2012	2013	2014	2015	RAZEM
AHM	79	61	26	246	101	513
AZO-MF	30	416	170	268	582	1466
AZO-DF	-	-	15	228	330	573
AZR	-	3	1	7	7	18
ACZ	-	-	-	-	-	-
AS	-	-	-	43	31	74
F	133	776	657	154	624	2344
FSK	-	-	-	-	1381	1381
FZN	-	-	-	843	1069	1912
FDEM	-	2050	5950	-	-	8000
M	-	-	-	-	-	-
MKHT	-	-	-	-	-	-
AV	-	-	-	-	-	-
B	-	-	-	-	-	-
RAZEM	242	3306	6819	1789	4125	16281

3.1.3. Zestawienie ilościowe zbiorów opracowanych elektronicznie od września 2011 r.

Rok kalendarzowy	Liczba rekordów
2011	242
2012	3306
2013	6819
2014	1789
2015	4125
RAZEM	16281

3.1.4. Pozostałe działania

- kwerendy

W roku sprawozdawczym prowadzono kwerendy w zbiorach Ośrodka:

- ◆ dla instytucji zewnętrznych,
- ◆ na potrzeby osób prywatnych, studentów, dziennikarzy itp.,
- ◆ na potrzeby własne (głównie do projektów wystawienniczych i wydawniczych).

3.2. (nie)Zapomniany Wrocław

Na portalu Facebook został uruchomiony profil o nazwie „(nie)Zapomniany Wrocław”, na którym publikowane są archiwalne fotografie ze zbiorów Ośrodka. Profil zgromadził blisko 7 tys. użytkowników i cieszy się dużą popularnością.

4. Program badawczy

W 2015 r. Ośrodek rozszerzył swoją działalność badawczą w obszarze *oral history*. W związku z tym współpracuje z instytucjami naukowymi na Islandii, w Norwegii i w Czechach. Kontynuowane są badania na temat biografii kard. Bolesława Kominka i roli Kościoła Katolickiego w powojennej historii Polski. W związku z rozwojem aktywności badawczej powołano w strukturze Ośrodka Dział Badawczy.

4.1. Pozyskiwanie nowych świadectw historii mówionej – projekty dokumentacyjne

W 2015 r. pozyskano 99 nowych relacji historii mówionej w ramach następujących zdań:

4.1.1. „Grant Oral History”

Komisja konkursowa przyznała cztery granty na realizację działań *oral history*. Ten projekt pozwolił pozyskać 55 relacji w ramach następujących tematów realizowanych przez młodych badaczy:

- „Po dwóch stronach rzeki. Wspomnienia z (po)granicza – relacje mieszkańców powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego”,
- „Żydowska twarz Dolnego Śląska w Izraelu. Opowieść o Dolnym Śląsku w latach 1945-1968 w pamięci mieszkańców Izraela”,
- „Z batkiwyszczyny na czużynu. Pamięć i postpamięć starych i nowych ojczyzn w narracjach osób wysiedlonych w ramach akcji ‘Wisła’ i ich potomków”,
- „Villardczycy i batiniolczycy na Ziemiach Zachodnich. Relacje świadków”.

4.1.2. „Oral history - dziedzictwo kulturowe Polski i Islandii uchwycone w ludzkich słowach”

Projekt był realizowany na terenie Islandii i Polski we współpracy z The Icelandic Research Centre for Innovation and Economic Growth (www.rnh.is) w Reykjavíku. Adresowano go do ekspertów i młodych badaczy stosujących metodę historii mówionej, do Polonii islandzkiej (stanowiącej najliczniejszą mniejszość na wyspie) i do mieszkańców Reykjavíku.

Celami projektu były: integracja mniejszości polskiej ze społecznością islandzką, dokumentacja oraz promocja dziedzictwa kulturowego obu krajów, wymiana dobrych praktyk a także porównanie przez ekspertów uczestniczących w projekcie i przez naukowców roli metody *oral history* w nauce krajów europejskich. Działanie wpisało się też w strategię Islandii dążącą do integracji mniejszości ze społecznością lokalną oraz przyczyniło do wymiany kulturalnej młodzieży. Przedsięwzięcie składało się z dwóch części:

- **Zebranie i opracowanie relacji Polaków osiadłych na Islandii oraz Islandczyków mających kontakt z polską kulturą**

Ta część projektu była realizowana przez młodych naukowców z Polski i Islandii, w Reykjavíku i okolicach. Przed rozpoczęciem nagrań zorganizowano warsztaty *oral history* prowadzone przez ekspertów z obu krajów; odbywały się też wycieczki krajoznawcze i zajęcia o kulturze i historii najnowszej obu krajów.

Pozyskano **20 relacji** Polaków mieszkających na Islandii; ich fragmenty zostały opublikowane na stronie projektu oraz zarchiwizowane w całości w Archiwum Historii Mówionej Ośrodka. Posłużyły też **do opracowania wystawy plenerowej pt. „Polacy na Islandii”**. Ekspozycja była prezentowana w dniach 4–17 grudnia na **placu Solnym we Wrocławiu**. Powstała również wystawa w wersji online dostępna na stronie www.poland-meets-iceland.eu.

- **Druga część projektu była poświęcona metodologii *oral history***. 14 grudnia odbyła się **międzynarodowa konferencja naukowa dotycząca roli i sposobu wykorzystywania metody *oral history***, na którą zaproszono przedstawicieli instytucji partnerskich projektu oraz naukowców z Europy. Wśród prelegentów osobną grupę tworzyli uczestnicy projektu badawczego „Polacy na Islandii”. Owocem konferencji będzie publikacja naukowa, która ukaże się w pierwszym kwartale 2016 r.

Projekt jest współfinansowany z funduszy EOG, pochodzących z Islandii, Lichtensteinu i Norwegii, oraz środków krajowych.

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

Finansowane z funduszy EOG, pochodzących z Islandii, Liechtensteinu i Norwegii oraz środków krajowych.

4.1.3. „1980 – a Turbulent Year in Poland and Czechoslovak reaction”

W projekcie badawczym realizowanym we współpracy z czeską organizacją Post Bellum pozyskano 9 relacji uczestników strajku solidarności w sierpniu 1980.

4.1.4. „Akademicki Wrocław – powojenna tożsamość miasta w relacjach profesorów”

W ramach projektu finansowanego z programu „Patriotyzm Jutra 2015” pozyskano 12 relacji najstarszych pracowników Uniwersytetu Wrocławskiego. Relacje zostały nagrane i opracowane przez doświadczonych pracowników i współpracowników Ośrodka, zgodnie ze standardami Archiwum Historii Mówionej Ośrodka.

Projekt był rozszerzeniem projektu pilotażowego Ośrodka pt. „Nauka wrocławska we wspomnieniach profesorów” realizowanego w latach 2013–2014, który zaowocował zebraniem i archiwizacją 40 relacji pracowników czterech uczelni wyższych Wrocławia.

4.1.5. „Pojednanie in progress...”

W ramach projektu pozyskano 3 relacje osób zaangażowanych we współpracę z parafiami w Dortmundzie i we Wrocławiu w latach 80. XX w.

5. Działania związane z Europejską Stolicą Kultury 2016

Ta grupa zadań obejmuje przedsięwzięcia zlecane do realizacji przez miasto Wrocław w związku z przygotowaniem do obchodów ESK 2016. W minionym roku sprawozdawczym były to:

- A. Wystawa „7 cudów Wrocławia i Dolnego Śląska”;
- B. Komiks ESK;
- C. Publikacja „Nauka w powojennym Wrocławiu 1945-2015 w 70. rocznicę powstania polskiego środowiska naukowego we Wrocławiu”;
- D. Wystawa poświęcona Henrykowi Jerzemu Chmielewskiemu;
- E. Działania promocyjne wystawy „7 Cudów Wrocławia i Dolnego Śląska”.

Równocześnie jednym z głównych przedsięwzięć ESK 2016 jest uruchomienie Centrum Historii Zajezdnia.

5.1. Wystawa „7 Cudów Wrocławia i Dolnego Śląska”

W terminie od 3 lutego do 14 maja 2016 r. w Sali Mieszkańskiej wrocławskiego Starego Ratusza (Muzeum Miejskie) będzie można zobaczyć ekspozycję scenograficzną o powierzchni ok. 200 m². Kuratorami czuwającymi nad zawartością merytoryczną są: prof. Wojciech Mrozowicz i dr Wojciech Kucharski.

Realizację wystawy „7 Cudów Wrocławia i Dolnego Śląska” rozpoczęto w 2015 r. Narracyjna ekspozycja przedstawia najważniejsze wrocławskie obiekty dziedzictwa kulturowego, m.in. „Księgę henrykowską”, pierwszą mapę Śląska autorstwa Marcina Helwiga czy Psałterz Floriański.

W roku sprawozdawczym:

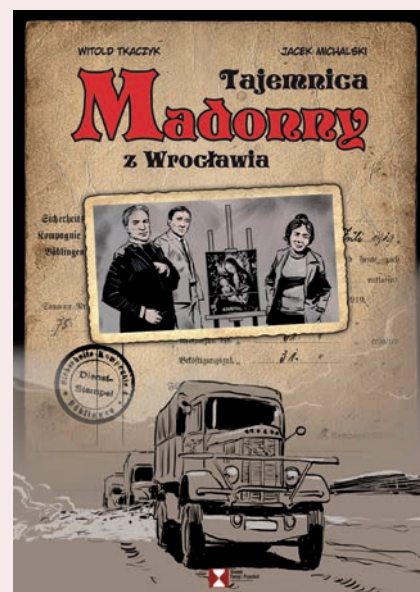
- zakończono prace związane z tworzeniem tekstów na wystawę;
- pozyskano materiały ikonograficzne i multimedialne na potrzeby wystawy i projektów towarzyszących;
- pozyskano eksponaty,
- wyprodukowano elementy składowe;
- wykonano stand promujący;
- nawiązano współpracę z partnerami projektu;

- wyprodukowano elementy składowe wystawy, tj. m.in. gabloty, w których prezentowane będą obiekty oryginalne.

Opracowano również koncepcję aranżacji sali edukacyjnej przy wystawie oraz programu edukacyjnego kierowanego do dzieci, został także wybrany wykonawca strony internetowej oraz wydano dwujęzyczny (polski, angielski) katalog wystawy (nakład 3 000 egz.).

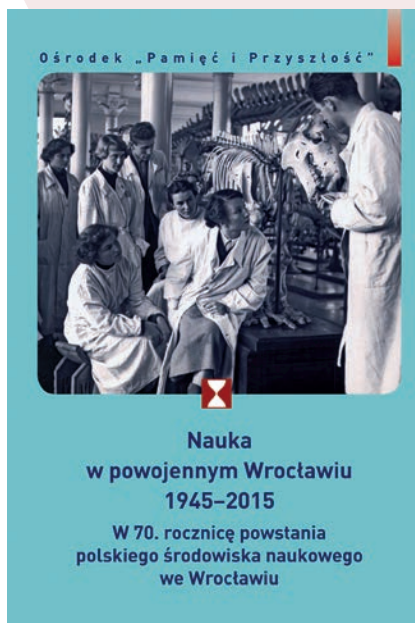
5.2. „Komiksy ESK” – stworzenie komiksów historycznych związanych tematycznie z Wrocławiem

Wydano komiks adresowany do wrocławian (szczególnie młodych) i turystów odwiedzających miasto. Komiks zatytułowany „Tajemnica Madonny z Wrocławia” powstał w oparciu o scenariusz Witolda Tkaczyka oraz rysunki Jacka Michalskiego. Opowiada historię odnalezienia obrazu „Madonna pod jodłami” namalowanego przez Lucasa Cranacha. Płótno to jedno z najwybitniejszych dzieł słynnego wittenberskiego twórcy należące do wrocławskich kolekcji muzealnych. Dodatkowo w komiksie zostały przedstawione także inne obiekty prezentowane na wystawie „7 Cudów Wrocławia i Dolnego Śląska”. Fabuła komiksu nawiązuje również do faktu, że Wrocław w 2016 r. jest Europejską Stolicą Kultury. Wnikliwy obserwator w rysunkach przygotowanych przez rysownika będzie mógł odnaleźć wiele detali architektonicznych wrocławskich budowli.

Komiks wydano w języku polskim w nakładzie 3 000 egz. oraz w języku angielskim w nakładzie 250 egz. Jego oficjalna premiera została zaplanowana na luty 2016 r. Będzie można go kupić na wystawie.

5.3. Publikacja „Nauka w powojennym Wrocławiu 1945-2015 w 70. rocznicę powstania polskiego środowiska naukowego we Wrocławiu”

Wydano publikację prezentującą efekty badań nad dziejami wrocławskiej nauki po II wojnie światowej, stanowiącej uzupełnienie informacji zawartych na wystawie „7 Cudów Wrocławia i Dolnego Śląska” w sekcji nauka.

Publikacja „Nauka w powojennym Wrocławiu 1945–2015 w 70. rocznicę powstania polskiego środowiska naukowego we Wrocławiu” pod redakcją dr. Wojciecha Kucharskiego, dr Katarzyny Bock-Matuszyk oraz prof. Grzegorza Straucholda zawiera 37 artykułów. Obejmuje tematykę dzieje siedmiu uczelni (Uniwersytetu Wrocławskiego, Politechniki Wrocławskiej, Uniwersytetu Medycznego, Uniwersytetu Przyrodniczego, Akademii Muzycznej, Akademii Wychowania Fizycznego oraz Papieskiego Wydziału Teologicznego), a także podejmuje zagadnienia dotyczące szczególnie istotnych dla Wrocławia dyscyplin naukowych, ważnych szkół badawczych, kierunków studiów i infrastruktury akademickiej. W publikacji znalazły się także artykuły poświęcone szczegółowej analizie wybranych naukowców wrocławskich.

Została wydana w nakładzie 700 egzemplarzy.

5.4. Wystawa poświęcona Henrykowi Jerzemu Chmielewskiemu

W roku sprawozdawczym został przygotowany scenariusz, kosztorys oraz założenia ekspozycyjne scenograficznej wystawy poświęconej postaci i twórczości Henryka Jerzego Chmielewskiego – Papcia Chmiela oraz polskiemu komiksowi po II wojnie światowej. Realizacja wystawy w 2016 r. przewidziana jest pod warunkiem uzyskania środków finansowych.

5.5. Działania promocyjne związane z projektem

W ramach działań promocyjnych w weekendowym dodatku do dziennika „Rzeczpospolita” – „Plus Minus” ukazała się seria artykułów szeroko omawiających zagadnienie procesu pojednania polsko-niemieckiego po II wojnie światowej oraz wystosowania Orędzia biskupów polskich do biskupów niemieckich.

Stworzono także klip multimedialny o tytule „7 Cudów”, który będzie promował wystawę po jej oficjalnym otwarciu.

6. Inne prace programowe związane z przygotowaniem Centrum Historii Zajezdnia

Dla powstania Centrum Historii Zajezdnia ważne są prace programowe realizowane przez Ośrodek od początku istnienia. Mają na celu m.in. badanie i opisywanie historii Ziem Zachodnich. W 2015 r. obejmowały następujące działania:

6.1. Inauguracja budowy Centrum Historii Zajezdnia

10 kwietnia na terenie historycznej zajezdni autobusowej nr 7 odbyła się uroczysta inauguracja budowy Centrum. Wydarzenie zgromadziło liczne grono; znaleźli się w nim przedstawiciele środowisk kombatanckich i AK-owskich, wrocławscy sybiracy, przedstawiciele dolnośląskiej „Solidarności”, uczestnicy wydarzeń z sierpnia 1980 r. i dziennikarze reprezentujący wszystkie najważniejsze wrocławskie media.

W wykonanej przez wrocławską artystkę Beatę Mak-Sobotę szklanej kapsule czasu umieszczono akt erekcyjny podpisany przez prezydenta Wrocławia Rafała Dutkiewicza, dyrektora Wydziału Kultury UM Wrocławia Jarosława Brodę, dyrektora Ośrodka Marka Mutora oraz obecnych podczas uroczystości świadków historii zajezdni: Tomasza Surowca, Krzysztofa Turkowskiego i Krzysztofa Grzelczyka. Wewnątrz kapsuły znalazły się także aktualne numery lokalnych wydań gazet codziennych (m.in. „Gazeta Wrocławska” z listem Ośrodka do wrocławian przyszłości) i tygodników oraz pendrive’y z zapisami audycji wrocławskich stacji TV i rozgłośni radiowych (m.in. archiwalne nagrania TVP Wrocław z czasów, kiedy w Zajezdni rodziła się wrocławska Solidarność).

6.2. Organizacja konferencji „#ZajezdniaSTART”

27 października w Kinie Nowe Horyzonty odbyła się konferencja popularno-naukowa „#ZajezdniaSTART” promująca Centrum Historii Zajezdnia.

W jej trakcie historycy i autorzy wystawy opowiedzieli o ekspozycji „Wrocław 1945-2016”. W trakcie spotkania odbyły się także rozmowy panelowe. Przedstawiciele polskich muzeów nowej generacji – Muzeum Powstania Warszawskiego, Muzeum Historii Polski oraz Europejskiego Centrum Solidarności opowiedzieli, jak budować nowoczesną narrację o Polsce i jej historii. W dalszej części eksperci ds. mediów społecznościowych rozmawiali o funkcjonowaniu instytucji kultury w epoce nowych mediów. Podczas konferencji swoje instytucje

zaprezentowali przedstawiciele norweskich partnerów projektu. Ostatnia część spotkania została przeznaczona na dyskusję na temat projektu.

6.3. Instagramowy spacer

11 kwietnia Ośrodek wraz z wrocławską społecznością instagramersów zrzeszających fanów fotografii mobilnej zorganizował na terenie rozpoczynającej się budowy zajezdni przy ul. Grabiszyńskiej spacer połączony ze zwiedzaniem. Wydarzenie odbyło się w niemal ostatnim momencie pozwalającym utrwalić Zajezdnię nr VII w jej dawnej roli, ponieważ na jej terenie zaczął już pracować ciężki sprzęt. W spacerze wzięli udział nie tylko użytkownicy Instagramu, ale także ci wrocławianie, którzy o nim nie słyszeli. W czasie spotkania przedstawiono zebrany historię zajezdni. Można było też wsiąść do „ogórka” – zabytkowego autobusu – i pozować za jego kierownicą. Zdjęcia zrobione przez uczestników można obejrzeć na portalach społecznościowych.

6.4. Škodą do Gdańska

26 sierpnia 1980 r. wrocławscy związkowcy rozpoczynając strajk poparli Wybrzeże i 21 postulatów wysuniętych przez protestujących związkowców. Gdy 30 sierpnia pojawiła się informacja, że w Szczecinie podpisano porozumienie, strajkujący we Wrocławiu podjęli decyzję, by pojechać do Gdańska w celu potwierdzenia tych informacji. Uznali, że tylko osobiście potwierdzona informacja może być podstawą do zakończenia strajku. Dlatego 31 sierpnia 1980 r. do Gdańska wyruszyła delegacja w składzie: B. Ziobrowski,

A. Kinder i H. Hanusiak. Nad morzem spotkali się z A. Walentynowicz, która podpisała kopię porozumień – z tym delegacja wróciła do Wrocławia w nocy z 31 sierpnia na 1 września 1980 r.

Odtwarzając sytuację sprzed 35 lat, pracownicy Ośrodka pojechali do Gdańska samochodem marki Škoda. Tam, przy okazji odsłonięcia pomnika wybitnej działaczki „Solidarności”, spotkali się z jej wnukiem Piotrem Walentynowiczem, który przekazał na rzecz Ośrodka pamiątki po babci. Przy współpracy ze stacją 71news powstał również film przedstawiający relację z wyprawy.

Pamiątki (wśród nich znalazła się kopia Porozumień Sierpniowych podpisana przez A. Walentynowicz) będzie można zobaczyć na wystawie w Centrum Historii Zajezdnia.

6.5. Panel dyskusyjny „Akademicki Wrocław – powojenna tożsamość miasta w relacjach profesorów”

W ramach projektu „Akademicki Wrocław” finansowanego z programu Patriotyzm Jutra 26 listopada w Instytucie Historycznym UWr odbyło się spotkanie pt.: „Akademicki Wrocław – powojenna tożsamość miasta w relacjach profesorów”. Wykład wprowadzający wygłosił prof. J. Tyszkiewicz. W dyskusji wzięli udział Świadkowie Historii: prof. Alicja Szastyńska-Siemion, prof. Edward Czapiewski, prof. Krzysztof Migoń i prof. Marek Ordyłowski.

6.6. Wystawa „Przez wrocławskich ulic sto”

Wystawa została zorganizowana przez wrocławskie MPK przy współpracy Ośrodka (stąd pochodziła część zdjęć). Teksty na wstawę napisał rzecznik prasowy Ośrodka – Juliusz Woźny. Ekspozycja do tej pory była prezentowana 5 razy: w dniach 18–31 maja na placu Solnym, 1–12 czerwca na ul. Kuźniczej; 20–31.07.2015 – na ul. Oławskiej, 20 września na dniach otwartych MPK w zajezdni nr IV przy ul. Powstańców Śląskich; 24 sierpnia – 7 września na ul. Świdnickiej.

7. Organizacja obchodów rocznicowych

7.1. Działania upamiętniające wydarzenia II wojny światowej

7.1.1. Stypendium im. gen. Augusta Emila Fieldorfa „Nila”

Stypendium im. gen. Augusta Emila Fieldorfa „Nila” mogą otrzymać osoby chcące realizować działania popularyzatorskie, edukacyjne lub naukowe dotyczące Żołnierzy Wyklętych. W 2015 r. zrealizowano 3 projekty:

- „Zapomniany żołnierz – ppłk Stefan Musiałek-Łowicki” – publikacja – biografia o charakterze naukowym opisująca życie i działalność ppłka Stefana Musiałka-Łowickiego, zapomnianego bohatera, żołnierza AK i WiN, patriotę, więźnia politycznego. Publikacja zostanie przygotowana na podstawie kwerend prowadzonych w archiwach i bibliotekach.
- „Ostatni ‘LOT’, czyli historia superbohatera z Polski Ludowej” – spektakl edukacyjny opowiadający młodzieży gimnazjalnej oraz licealnej o Żołnierzach Wyklętych.

- „Śladami jeleniogórskiego podziemia niepodległościowego” – projekt ten obejmował zajęcia dla młodzieży licealnej o działalności podziemia niepodległościowego na terenie Jeleniej Góry i okolic w latach 1945-1950.

Program był realizowany przy współpracy Światowego Związku Żołnierzy AK oddział we Wrocławiu, Fundacji Sapere Aude, miasta Wrocław oraz Ośrodka „Pamięć i Przyszłość”.

7.1.2. Wystawa „Kowboje wyklęci”

Ekspozycja poświęcona żołnierzom podziemia niepodległościowego miała na celu pokazanie sylwetek żołnierzy, bojowników o wolną, niepodległą Polskę. Została wystawiona w ramach III Dolnośląskiego Festiwalu Tajemnic odbywającego się w dniach 14–16 sierpnia 2015 r. w Zamku Książ w Wałbrzychu, można było ją oglądać do 30 września.

Fotogramy opisujące sylwetki 25 żołnierzy wyeksponowane zostały w jednej z sal zamkowych. Wystawa powstała z inicjatywy Fundacji „Projekt Historia” oraz Ośrodka „Pamięć i Przyszłość”, a jej autorami są: Juliusz Woźny i Piotr Kałuża.

7.1.3. Konferencja „W kręgu pamięci – opowieści o wojnie”

28 maja odbyła się studencko-doktorancka konferencja naukowa „W kręgu pamięci – opowieści o wojnie” skupiona na zagadnieniach *oral history* oraz pamięci. Prócz sesji referatowych i wystąpień młodych badaczy z całej Polski można było wysłuchać wykładu dr Dagmary Łupickiej-Szczyński z Instytutu Psychologii UWr na temat analizy wspomnień i narracji wojennych.

Główny punkt programu stanowiła dyskusja panelowa, w której wzięli udział specjaliści historii mówionej: dr hab. Marta Kurkowska-Budzan (UJ), dr Piotr Filipkowski (Instytut Filozofii i Socjologii PAN) oraz dr Daniel Koreś (IPN Wrocław). Debatę poprowadził dr Wojciech Kucharski – redaktor naczelny „Wrocławskiego Rocznika Historii Mówionej”.

Wydarzenie organizowane było we współpracy z Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy’ego Brandta.

7.2. Upamiętnienie dokonań opozycji demokratycznej lat 80. XX wieku

7.2.1. Wystawa „Droga do wolności 1980–1989 w obiektywie NAF Dementi”

Niezależna Agencja Fotograficzna (NAF) Dementi powstała we Wrocławiu w sierpniu 1982 r. i działała w niezależnym obiegu wydawniczym do 1991 r. W latach 1982-1989 funkcjonowała poza komunistycznym monopolem prasowym jako nielegalna, zakonspirowana grupa. Działalność agencji była formą niezgody na łamanie praw człowieka i represje wobec „Solidarności” po wprowadzeniu stanu wojennego w Polsce. Dementi dokumentowała demonstracje, strajki, głodówki protestacyjne oraz inne przejawy oporu społecznego w Polsce, a następnie wydarzenia przełomu politycznego 1989-1991 w Czechosłowacji, Niemczech, Rumunii, na Litwie, na Łotwie i w Związku Sowieckim.

Wystawa zorganizowana przez Ośrodek „Pamięć i Przyszłość” oraz Miasto Wrocław prezentowała zdjęcia NAF Dementi dokumentujące wrocławską Solidarność. Zdjęcia pochodziły ze zbiorów Ośrodka „Pamięć i Przyszłość” z kolekcji Niezależnej Agencji Fotograficznej Dementi. Autorem wystawy był dr Jarosław Maliniak.

7.2.2. **Koncerty „wROCK for FREEDOM”**

Z okazji 35. rocznicy powstania „Solidarność” Ośrodek oraz NSZZ „Solidarność” Region Dolny Śląsk przygotowały kolejny koncert w ramach cyklu „wROCK for FREEDOM – Legendy Rocka”. W czasie szóstego już koncertu, 29 sierpnia 2015 r. w Hali Stulecia zagrali: Perfect oraz Dżem.

Drugi koncert z tego cyklu odbył się z okazji 97. rocznicy odzyskania niepodległości. 11 listopada w Narodowym Forum Muzyki zaśpiewała Anna Maria Jopek. W koncercie towarzyszyli jej wybitni polscy muzycy sceny jazzowej i folkowej – Maria Pomianowska, Stanisław Soyka, Adam Strug, Mateusz Pospieszalski, Piotr Nazaruk, Marek Napiórkowski, Rafał Kwiatkowski, Krzysztof Herdzin i Paweł Dobrowolski.

7.2.3. **„Wolność i Pokój”**

17 kwietnia w Dolnośląskiej Bibliotece Publicznej odbył się panel dyskusyjny poświęcony Ruchowi Wolność i Pokój, organizacji, która – łącząc pacyfizm z ekologią – wbrew realiom panującym w latach 80. XX w. unikała konspiracji, a jawność działania traktowała jako zaczątek budowy społeczeństwa obywatelskiego. W dyskusji panelowej wzięli udział historycy z wrocławskiego Oddziału IPN a także współtwórca WiP Leszek Budrewicz. Spotkanie było powiązane z promocją kwartalnika „Pamięć i Przyszłość” oraz zapowiedzią książki Kamila Dworaczka i Grzegorza Waligóry na ten temat. Dyskusji towarzyszyła prezentacja zdjęć z archiwum NAF „Dementi”.

7.2.4. **Film dokumentalny „Byłem nie tylko świadkiem – podróż Ákosa Engelmayera”**

Produkcja ukazuje losy wyjątkowej postaci – głównym jej bohaterem jest Ákos Engelmayer, który jako nastolatek brał aktywny udział w rewolucji węgierskiej w 1956 r. a później współtworzył Solidarność Polsko-Węgierską. Film ukazuje i utrwała w świadomości społecznej pozytywne relacje polsko-węgierskie, przedstawia wzajemną pomoc niesioną w trudnych okolicznościach. Upamiętnia również współpracę w procesie obalania komunizmu w Europie Środkowej w latach 80. XX w., a także walkę obywateli krajów opanowanych przez ustrój totalitarny. W filmie wykorzystano metodologię *oral history* – utrwalono relację biograficzną świadka historii.

Film został opracowany w jakości emisyjnej w języku polskim. Cały nakład rozdysponowany jest bezpłatnie. Projekt był współfinansowany z programu „Patriotyzm Jutra 2015”.

7.2.5. **Film dokumentalny „Bitwa wrocławska”**

Osiem miesięcy po wprowadzeniu stanu wojennego, 31 sierpnia 1982 r. we Wrocławiu miała miejsce największa w historii PRL-u demonstracja uliczna. Wzięło w niej udział ok. 50 tys. mieszkańców Wrocławia. Walki trwały cały dzień i odbywały się w różnych częściach miasta. Kolejne starcia, przegrupowywanie sił i przechylenie się szali zwycięstwa z jednej strony na drugą pozwalają określić tę demonstrację „bitwą”. Symbolem oporu dla Wrocławia stał się śmiertelnie rany Kazimierz Michalczyk a międzynarodowego oddźwięku nabrało sfilmowane przejechanie Jarosława Hyka przez milicyjnego STAR-a.

Naoczni świadkowie tamtych wydarzeń, a także działacze RKS „Solidarność”, redaktorzy „Z dnia na dzień” i podziemnego radia Solidarności Walczącej odpowiadają widzom o przygotowaniach, przebiegu i głębokich skutkach tej demonstracji. Widzowie zobaczą archiwalne zdjęcia, nagrania i dokumenty. Świadkowie i uczestnicy tych wydarzeń opowiedzą, jak wyglądały z ich perspektywy bezpośrednie konsekwencje manifestacji oraz spróbują określić znaczenie symboliczne miała tej manifestacji dla budowania tożsamości miasta i wzmocnienia siły oporu antykomunistycznego. Przewodnikiem po tych wydarzeniach będzie pamiętnik 15-letniego wówczas naocznego świadka wydarzeń.

Autorką scenariusza i reżyserem filmu jest Beata Januchta. Projekt filmu w 2014 r. uzyskał wkład koproducentki dolnośląskiego funduszu filmowego Odra-Film (50 000 zł). Umowę o dofinansowanie podpisano w 2014 r. W roku sprawozdawczym pozyskano wkład koproducentki Biura Festiwalowego Impart a także wsparcie sponsorskie BZWBK. Wykonano prace związane z dodatkowymi kwerendami archiwalnymi, pozyskaniem nieznanych dotąd archiwalnych materiałów filmowych i nagraniem wywiadów z kolejnymi bohaterami, wykonano także pierwszy etap prac nad animacjami do filmu (storyboard). Zrealizowano 10 dni zdjęciowych. Na rok 2016 planowane są 2 ostatnie dni zdjęciowe, prace końcowe i premiera (31 sierpnia 2016 r).

8. Ważne postacie w dziejach Wrocławia

8.1. Plenerowa wystawa „Profesor Ludwik Hirszfled. 1884–1954”

Wystawa dotycząca Ludwika Hirszfleda przygotowana przez Ośrodek „Pamięć i Przyszłość” w 2015 r. była prezentowana w Berlinie w dniach 20 kwietnia – 8 października. Ekspozycja towarzyszyła międzynarodowej konferencji pt. „Badania krwi czy szaleństwo krwi? Teoria i praktyka prof. Ludwika Hirszfleda w kontekście historycznym”, która odbyła się w dn. 23–24 kwietnia przy Centrum Badań Historycznych PAN w Berlinie.

Wystawę przygotowano wykorzystując fotografie ze zbiorów archiwum Polskiej Akademii Nauk, Uniwersytetu Wrocławskiego oraz ze zbiorów prywatnych. Autorem wystawy był Przemysław Witkowski, opracowanie graficzne przygotowała Malina Mituniewicz.

8.2. Plenerowa wystawa „Witold Romer – naukowiec i artysta”

Biograficzna wystawa pt.: „Witold Romer – naukowiec i artysta” poświęcona wybitnemu wrocławskiemu fotografowi, ukazywała jego zainteresowania naukowe i artystyczne oraz osoby i miejsca związane z historią jego życia.

Zaprezentowano na niej ok. 70 zdjęć wybranych z archiwum prywatnego wnuczki fotografa, Barbary Romer. Zdjęcia te zostały odtworzone ze szklanych negatywów; duża ich część nigdy wcześniej nie była prezentowana, ponieważ zbiór negatywów w zapieczętowanych skrzyniach leżał na strychu domu Romerów; znalazła go Barbara Romer.

Wystawa „Witold Romer – naukowiec i artysta” jest częścią projektu i zapowiedzią wystawy „7 cudów

Dolnego Śląska”, która swoją premierę będzie miała w lutym 2016 r. Projekt został dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Autorami ekspozycji są: Barbara Romer i Adam Sobota.

8.3. Szuflada Mistrza Tadeusza

Zbiory Ośrodka „Pamięć i Przyszłość” poszerzyły się o zawartość szuflady z biurka Tadeusza Różewicza, wybitnego poety i dramaturga, wrocławianina od 1968 r. Wśród pamiątek znalazły się przedmioty osobiste, takie jak okulary, ale też część kolekcji monet, znaczki do wpinania w klapę marynarki, pocztówki, bilety do kina i teatru, a nawet pałeczki do ryżu – rzeczy, które Różewicz uznał za ważne i warte przechowania. Ekspozycje przekazane przez rodzinę Mistrza będą częścią wystawy „Wrocław 1945-2016”.

Konferencja prasowa, podczas której zostały zaprezentowane pamiątki, odbyła się w 23 lipca w Punkcie Informacyjnym ESK Barbara.

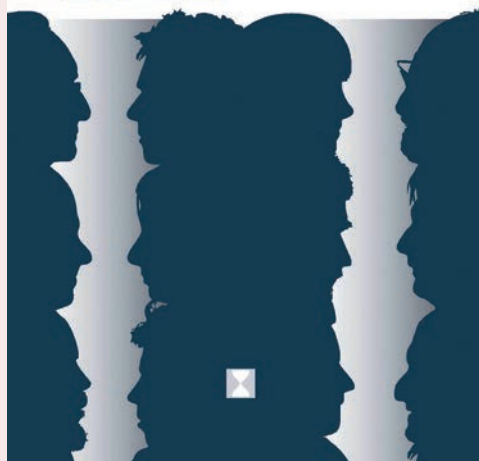
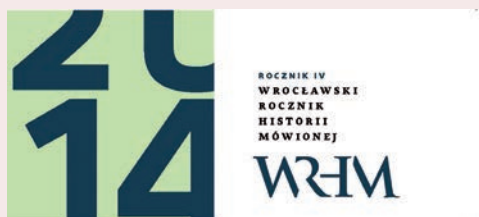
9. Wydawnictwa

9.1. Kwartalnik „Pamięć i Przyszłość”

Wydawany od 2008 r. kwartalnik to interdyscyplinarny periodyk, którego poszczególne numery dotyczą zagadnień z zakresu kultury i historii najnowszej Wrocławia. W roku sprawozdawczym wydano cztery kolejne numery, każdy w nakładzie 600 egzemplarzy:

- Nr 1/15 (27) Wojna i Pokój,
- Nr 2/15 (28) Pierwsze wolne wybory,
- Nr 3/15 (29) 7 cudów Dolnego Śląska,
- Nr 4/15 (30) Filmowy Wrocław.

9.2. „Wrocławski Rocznik Historii Mówionej”

Wydawany od 2011 r. „Wrocławski Rocznik Historii Mówionej” adresowany jest do historyków, socjologów, kulturoznawców, antropologów kulturowych, językoznawców itd.; stanowi platformę refleksji metodologicznej oraz wymiany doświadczeń różnych ośrodków i osób podejmujących problematykę historii mówionej. Głównym celem czasopisma jest pokazanie różnych koncepcji metodologicznych, szkół badawczych, realizowanych projektów, dyskusji nad zagadnieniami *oral history*.

Rocznik jest indeksowany w CEEOL (The Central and Eastern European Online Library) oraz w BazHum, abstrakty można znaleźć w CEJSH (The Central European Journal of Social Sciences and Humanities). W roku sprawozdawczym WRHM znalazł się wykazie czasopism punktowanych. Zgodnie oceną czasopisma Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, każdemu opublikowanemu na jego łamach artykułowi przyznane zostały 4 punkty.

W piątym, najnowszym, numerze WRHM znalazły się m.in.:

- „Libańczycy” i ich losy w perspektywie biograficznej” Jakub Gałęziowski,
- „W poczuciu niezasażonej infamii – wstępne wyniki projektu dotyczącego żołnierzy ludowego Wojska Polskiego”, Jarosław Pałka, Karolina Żłobecka,
- „Protokół przesłuchania świadka oraz relacje jako źródło do badania dziejów historii najnowszej. Podobieństwa i różnice w pracy prokuratora IPN i historyka”, Marcin Chorążki, Świadek,
- „Miejsce rzeczywiste – miejsce wyobrażone: nieistniejąca dzielnica żydowska w Lublinie we wspomnieniach mieszkańców”, Marta Kubiszyn,
- „Historia mówiona w muzeach. Przegląd projektów prowadzonych przez polskie placówki muzealne”, Katarzyna Kuzko-Zwierz, oraz trzy opracowane naukowo relacje biograficzne: prof. Leszka Wiśtockiego, prof. Guntera Scholze i Barbary Gołajewskiej-Chudzikiewicz.

Oprócz tego: recenzje i omówienie najnowszej literatury oraz sprawozdania z konferencji naukowych związanych tematycznie z historią mówioną.

9.3. Inne wydawnictwa

9.3.1. „Ziemie Zachodnie – zrób to sam” wywiady opublikowane w kwartalniku „Pamięć i Przyszłość” w latach 2008–2013. Rozmawiają Katarzyna Uczkiewicz, Łukasz Medeksza

Od siedmiu lat w Kwartalniku „Pamięć i Przyszłość” opowiadana jest powojenna historia polskich Ziem Zachodnich. Jest to w swej istocie historia wielkiej zmiany – warunkowanego czynnikami geopolitycznymi eksperymentu, którego przedmiotem stało się nie tylko terytorium, ale także - przede wszystkim - ludzie.

9.3.2. Robert Żurek, „Pojednanie versöhnung in progress”

Katalog, który towarzyszył wystawie „Pojednanie/Versöhnung in progress... Kościół katolicki i relacje polsko-niemieckie po 1945 r.” opowiadającej o relacjach polsko-niemieckich po 1945 r. oraz o roli Kościoła katolickiego w przezwyciężaniu powojennej wrogości między tymi narodami.

9.3.3. „Pojednanie narodów przeciw Jałcie” pod red. dr Katarzyny Bock-Matuszyk, dr. Wojciecha Kucharskiego

Książka „Pojednanie narodów PRZECIWI JAŁCIE” została wydana we współpracy Miasta Wrocławia, Ośrodka „Pamięć i Przyszłość” oraz posłów do Parlamentu Europejskiego Jana Olbrychta i Kazimierza Ujazdowskiego. Książka została opublikowana w językach: polskim, niemieckim, angielskim oraz francuskim. Wydawnictwo ukazało się w ramach obchodów jubileuszu 50-lecia Orędzia. (Opis publikacji w punkcie 2)

9.3.4. Witold Tkaczyk, Jacek Michalski, „Tajemnica Madonny z Wrocławia”

Komiks adresowany do młodych wrocławian oraz turystów odwiedzających miasto. Wydawnictwo towarzyszy wystawie „7 cudów Wrocławia i Dolnego Śląska”; zostało wydane w językach: polskim oraz angielskim. Jego oficjalna premiera została zaplanowana na luty 2016 r. Komiks dystrybuowany będzie na wystawie „7 cudów...”.

9.3.5. „Nauka w powojennym Wrocławiu 1945–2015. W 70. rocznicę powstania polskiego środowiska naukowego we Wrocławiu” pod redakcją dr. Wojciecha Kucharskiego, dr Katarzyny Bock-Matuszyk, prof. Grzegorza Strauholda

Tematyka książki obejmuje dzieje siedmiu wrocławskich uczelni oraz zagadnienia dotyczące szczególnie istotnych dla Wrocławia dyscyplin naukowych, ważnych szkół badawczych, kierunków studiów i infrastruktury akademickiej. Publikacja została szerzej opisana w punkcie 5.

9.3.6. Katalog wystawy: „7 Cudów Wrocławia i Dolnego Śląska”, red. nauk. prof. dr hab. Wojciech Mrozowicz, dr Wojciech Kucharski

Katalog został wydany w roku sprawozdawczym, dystrybucję zaplanowano podczas wystawy „7 Cudów Wrocławia i Dolnego Śląska” w 2016 r. Języki publikacji: polski, angielski.

9.3.7. „25 lat samorządu Wrocławia” pod redakcją: Zbigniewa Magdziarza i dr Katarzyny Uczkiewicz

Publikacja została wydana z okazji 25. rocznicy pierwszych w Polsce wyborów do samorządów. Książka opisuje zmiany w stolicy Dolnego Śląska po roku 1989, a także zapowiada wyzwania, jakie współczesne czasy stawiają przed Samorządem.

10. Wydarzenia (targi książek, konferencje i inne)**10.1. Targi książek****10.1.1. Targi Książki Regionalnej SILESIANA**

Ośrodek zaprezentował swoje publikacje podczas 6. edycji Targów organizowanych przez Dolnośląską Bibliotekę Publiczną w dniach 16-18 kwietnia.

10.1.2. 24. Wrocławskie Targi Dobrych Książek

Targi miały miejsce w dniach 3–6 grudnia. Również i podczas tego wydarzenia Ośrodek promował swoje publikacje, odbyło się też spotkanie promocyjne książki „Ziemie zachodnie. Zrób to sam”.

10.2. Inne wystawy

10.2.1. Wystawa „Zabytki Kresów”

„Zabytki Kresów” to tytuł ekspozycji autorstwa Mirka i Magdy Osip-Pokrywki przygotowanej przez Ośrodek „Pamięć i Przyszłość” wraz z Wydawnictwem Arkady w ramach obchodów Święta Wrocławia. Na 30 plan-szach zaprezentowano zdjęcia pokazujące obecny stan wybranych obiektów architektonicznych z terenów Ukrainy, należących do polskiego dziedzictwa kulturowego. Wystawę można było oglądać w dniach 15-30 czerwca przy ul. Kuźniczej.

10.3. Konferencje, wykłady

10.3.1. Historia Magistra Vitae

W roku sprawozdawczym zakończyła się druga oraz rozpoczęła trzecia edycja cyklu wykładów „Historia Magistra Vitae – Dolnośląskie Dziedzictwo Religii i Kultury” (zakończenie planowane w połowie 2016 r).

Prelegentami comiesięcznych wykładów są wybitni badacze historii, kultury i dziejów Kościoła na Dolnym Śląsku. Projekt ma za zadanie przybliżyć dziedzictwo kultury, historii i religii Wrocławia oraz Dolnego Śląska; jest organizowany wspólnie przez Ośrodek „Pamięć i Przyszłość” i Katedrę Historii Kościoła na Śląsku Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu.

W 2015 r. została wydana publikacja obejmująca wykłady z lat: 2013/2014 i 2014/2015.

10.3.2. Miasto w czasach wolności

W roku akademickim 2015/2016 rozpoczęła się I edycja Programu Kształcenia Liderów Centrum Historii Zajezdnia, który ma formułę spotkań seminaryjnych prowadzonych przez znakomitych wykładowców i jednocześnie liderów: Piotra Czekierdę, Macieja Litwina i Marka Mutora. Uczestnicy seminarium poznają doświadczenia skutecznych menedżerów działających w obszarze kultury, pamięci historycznej, nauki oraz inicjatyw społecznych i biznesowych. Ważnym aspektem jest tworzenie wrocławskiego środowiska liderów młodego pokolenia.

Cykl seminariów rozpoczął się 12 listopada 2015 r. i będzie trwać do połowy roku 2016 r.

10.3.3. Konferencja naukowa „Współdziałanie i konflikt: społeczeństwo w przestrzeni gór w XIX i XX w.”

Konferencja odbyła się w dniach 11-12 czerwca w Instytucie Historycznym UWr; była organizowana przez Ośrodek oraz UWr. Badacze zajmujący się Sudetami i Karpatami zastanawiali się, w jaki sposób głębokie przemiany cywilizacyjne (rozwój turystyki, postęp techniczny) dwóch ostatnich stuleci wpłynęły na społeczną rzeczywistość obszarów

górkich i sprawiły, że niedostępne przez stulecia góry stały się przestrzenią spotkań społeczności lokalnych oraz przyjezdnych.

10.3.4. Konferencja naukowa „*Oral history* – usage and methodology”

4 grudnia odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa dotycząca roli i sposobu wykorzystywania metody *oral history*. Zaproszono na nią przedstawicieli instytucji partnerskich oraz naukowców z Europy, byli także uczestnicy projektu badawczego „Polacy na Islandii”. W 2016 r. ukaże się publikacja naukowa wydana na podstawie wygłoszonych referatów.

Konferencja ta była jedną z części projektu „Oral history - dziedzictwo kulturowe Polski i Islandii uchwycone w ludzkich słowach” współfinansowanego z funduszy EOG, pochodzących z Islandii, Lichtensteinu i Norwegii oraz środków krajowych.

10.3.5. Konferencja „W kręgu pamięci – opowieści o wojnie”

W dniu 28 maja odbyła się studencko-doktorancka konferencja naukowa „W kręgu pamięci – opowieści o wojnie” skupiona na zagadnieniach *oral history* oraz pamięci. Wydarzenie szerzej opisano w punkcie 7.

10.3.6. Panel dyskusyjny „Akademicki Wrocław – powojenna tożsamość miasta w relacjach profesorów”

26 listopada odbyła się otwarta dyskusja w ramach projektu „Akademicki Wrocław” realizowanego w ramach programu „Patriotyzm Jutra”. Wydarzenie opisano w punkcie 6.

11. Współpraca

11.1. Współpraca międzynarodowa

11.1.1. Platforma Europejskiej Pamięci i Sumienia

Ośrodek, jako jedna z trzech instytucji w Polsce (przynależą też: Instytutu Pamięci Narodowej i Muzeum Powstania Warszawskiego) jest członkiem Platformy Europejskiej Pamięci i Sumienia, międzynarodowej organizacji zrzeszającej instytucje publiczne i pozarządowe, które zajmują się historią Europy XX w. (w szczególności historią totalitaryzmów: nazistowskiego i komunistycznego) oraz dokumentowaniem losów ich ofiar.

W roku sprawozdawczym w dniach 17-19 listopada we Wrocławiu miały miejsce obrady plenarnego zgromadzenia instytucji. Organizatorem zjazdu był Ośrodek „Pamięć i Przyszłość”. W zjeździe wzięło udział 45 przedstawicieli instytucji europejskich. W czasie spotkania przyjęto nowych członków oraz wybrano władze. W tym czasie miało też miejsce spotkanie komisji rewizyjnej Platformy, której członkiem jest Dyrektor. Uczestnicy zjazdu zwiedzali Wrocław i uczestniczyli w otwarciu wystawy „Pojednanie...”.

11.1.2. Europejska Sieć Pamięć i Solidarność

Kontynuowana jest już kilkuletnia współpraca z Siecią, która jest instytucją badającą, dokumentującą i upowszechniającą wiedzę na temat historii Europy XX w. ze szczególnym uwzględnieniem okresu dyktatur, wojen i społecznego sprzeciwu wobec zniewolenia. Sieć animuje współpracę międzynarodowego grona ekspertów i instytucji.

11.1.3. Statsarkivet i Trondheim oraz Opplandsarkivet

Ośrodek współpracuje ze Statsarkivet i Trondheim (Archiwum Państwowym w Trondheim) Opplandsarkivet (Archiwum Zbiorów Prywatnych Okręgu Oppland z siedzibą w Lillehammer) w ramach programu EOG (powstające Centrum Historii Zajezdnia). Szczegóły współpracy opisano w punkcie 1 niniejszego sprawozdania.

11.1.4. Post Bellum

Projekt pt. „1980 – a Turbulent Year in Poland and Czechoslovak Reakction”, w ramach którego Ośrodek nagrywał relacje z uczestnikami strajku w Zajezdni przy ul. Grabiszyńskiej a Post Bellum – relacje czeskich uczestników akcji Karkonosze. Relacje zostały opublikowane w międzynarodowej bazie Memory of Nations.

11.1.5. Research Center for Innovation and Economic Growth

RCIEG z Islandii jest partnerem w projekcie pt. *Oral history* – dziedzictwo kulturowe Polski i Islandii uchwycone w ludzkich słowach finansowanym przez EOG.

11.2. Współpraca krajowa

11.2.1. Współpraca stała

Ośrodek prowadzi stałą współpracę m.in. z Okręgiem Dolnośląskim Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, Instytutem Pamięci Narodowej, Zakładem Narodowym im. Ossolińskich, Ośrodkiem Dokumentacji Audiowizualnej Kurii Wrocławskiej, Związkiem Sybiraków we Wrocławiu, Instytutem Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego.

II Publikacje pracowników, aktywność naukowa

1. Teksty

1. K. Uczkiewicz, Ł. Medeksza, *Ziemie Zachodnie. Zrób to sam. Wywiady*, Wrocław 2015;
2. K. Bock-Matuszyk, *Nauka wrocławska w relacjach profesorów – potencjał badawczy narracji biograficznych*, [w:] *Nauka w powojennym Wrocławiu 1945-2015*, red. W. Kucharski, K. Bock-Matuszyk, G. Strauchold, Wrocław 2015;
3. W. Kucharski, *Kult bł. Czesława po II wojnie światowej we Wrocławiu*, [w:] *Historia, kultura i sztuka dominikanów na Śląsku 1226-2013. W trzechsetlecie beatyfikacji bł. Czesława*, red. D. Galewski, W. Kucharski, M. L. Wójcik, Wrocław 2015;
4. M. Mutor, *Katolicki Instytut Naukowy we Wrocławiu 1957-1958*, [w:] *Nauka w powojennym Wrocławiu 1945-2015. W 70. rocznicę powstania polskiego środowiska naukowego we Wrocławiu*, red. W. Kucharski, K. Bock-Matuszyk, G. Strauchold, Wrocław 2015;
5. W. Kucharski, *O. Bruno Mazur OP i jego związki z nauką wrocławską*, [w:] *Nauka w powojennym Wrocławiu 1945-2015. W 70. Rocznice powstania polskiego środowiska naukowego we Wrocławiu*, red. W. Kucharski, K. Bock-Matuszyk, G. Strauchold, Wrocław 2015;
6. W. Kucharski, *La Storia del messaggio*, [w:] *Perdono e riconciliazione cardinale Kominek sconosciuto padre d'Europa*, ed. Krzysztof Pomian, Katarzyna Ciejka, Wrocław 2015;

7. M. Mutor, Le conseguenze a lungo termine della lettera dei vescovi polacchi del 1965, [w:] *Perdono e riconciliazione* cardinala Kominek sconosciuto padre d'Europa, ed. Krzysztof Pomian, Katarzyna Ciejka, Wrocław 2015;
8. M. Mutor, List Tysiąclecia, [w:] *Pojednanie narodów przeciw Jałcie*, red. K. Bock-Matuszyk, W. Kucharski, Wrocław 2015;
9. M. Mutor, Centrum Historii Zajezdnia – w perspektywie wrocławskiej samorządności, [w:] *25 lat samorządu Wrocławia*, red. W. Suleja, R. Nowakowski, G. Strauchold, Wrocław 2015;
10. M. Mutor, Polska racja stanu, europejski uniwersalizm i wymogi Ewangelii. Najważniejsze aspekty myśli arcybiskupa Bolesława Kominka dotyczącej pojednania polsko–niemieckiego, [w:] *Polityka jako wyraz lub następstwo religijności*, red. R. Michalak;
11. K. Uczkiewicz, Strajki, wybory, banany i dezodoranty, czyli o tym, jak będziemy pamiętać Wrocław przełomu lat 80. i 90. XX w. [w:] *25 lat samorządu Wrocławia*, red. W. Suleja, R. Nowakowski, G. Strauchold, Wrocław 2015;
12. K. Uczkiewicz, Zanim powstała wrocławska bohemistyka. O „szpiegowskim” epizodzie w dziejach nauczania języka czeskiego na Uniwersytecie im. Bolesława Bieruta we Wrocławiu, [w:] *Nauka w powojennym Wrocławiu 1945-2015*, red. K. Bock-Matuszyk, W. Kucharski, G. Strauchold, Wrocław 2015;
13. K. Uczkiewicz, Rewolucja porzucona przez własne dzieci, czyli o paradoksie niepolitycznej polityki widzianym z Polski, [w:] *Miscellanea Posttotalitariana Wratislaviensia 3.*, red. D. Żygadło-Czopnik, Wrocław 2015;
14. W. Kucharski, M. Mutor, Prawdziwa bomba, „Do Rzeczy” nr 48 (29.11.2015);
15. M. Mutor, Orędzie – uniwersalny wzorzec rozwiązywania konfliktów, „Nowe Życie” nr 11/489, listopad 2015;
16. M. Mutor, Nieznany Ojciec Europy, „Tygodnik Powszechny”, listopad 2015;
17. M. Mutor, Cud na papierze maszynowym, „Plus-Minus. Rzeczpospolita”, 21-22 listopada 2015;
18. K. Uczkiewicz, Dolny Śląsk – kraina cudów. Z Andrzejem Jaworskim i Anną Nauwaldt rozmawia Katarzyna Uczkiewicz, „Pamięć i Przyszłość” nr 3/2015 (29);
19. K. Uczkiewicz, Krótki film o... Krzysztofa Kieślowskiego powrót do krainy dzieciństwa, „Pamięć i Przyszłość” 4/2015 (30);
20. I. Nowak, Przyjaciele z Teatralnej, „Pamięć i Przyszłość” nr 3/2015 (29);
21. I. Nowak, Szuflada Różewicza, „Pamięć i Przyszłość” nr 4/ 2015 (30);
22. M. Rudnicka, M. Myślicki, Nauczanie języka polskiego na dawnych terenach Rzeczypospolitej, „Pamięć i Przyszłość” nr 3/2015 (29) ;

2. Recenzje

23. K. Uczkiewicz, ZASTANAWIAĆ SIĘ. OBJAŚNIAĆ. PRZEPRAWIAĆ. DEMASKOWAĆ. (KON)TEKSTY PAMIĘCI. Antologia, red. K. Kończał, Warszawa 2014, „Wrocławski Rocznik Historii Mówionej” nr 5, (2015);
24. K. Bock-Matuszyk, Zwyczaje i obyczaje górnośląskie. Życie religijne / Oberschlesische Sitten und Bräuche. Religiöses Leben, wybór tekstów B. Linek, wyd. Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej, Gliwice 2013, (Archiwum Historii Mówionej, t. 1); K. Bock-Matuszyk, II wojna światowa we wspomnieniach

mieszkańców Górnego Śląska / weiter Weltkrieg in Erinnerungen der Einwohner Oberschlesiens, wybór i red. naukowa A. Dawid, wyd. Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej, Gliwice-Opole 2014, (Archiwum Historii Mówionej, t. 2), „Wrocławski Rocznik Historii Mówionej” nr 5, (2015);

25. E. Sowińska, Seria „Z Archiwum Historii Mówionej” Domu Spotkań z Historią i Ośrodka KARTA: Warszawa Międzywojenna w pamięci jej mieszkańców, Drugi zeszyt z serii Z Archiwum Historii Mówionej; Warszawa okupowana. Relacje mieszkańców, Trzeci zeszyt z serii Z Archiwum Historii Mówionej; Mieszkańcy Warszawy w czasie Powstania 1944, Czwarty zeszyt z serii Z Archiwum Historii Mówionej; Powroty. Warszawa 1945–46, Piąty zeszyt z serii Z Archiwum Historii Mówionej. Wrocławski Rocznik Historii Mówionej nr 5, (2015);

3. Redakcje

26. K. Bock-Matuszyk, W. Kucharski, I. Nowak, K. Uczkiewicz, Wrocławski Rocznik Historii Mówionej, t. 5 (2015);
27. Z. Magdziarz, K. Uczkiewicz, 25 lat samorządu Wrocławia, Wrocław 2015;
28. W. Kucharski, K. Bock-Matuszyk, G. Strauhold, Nauka w powojennym Wrocławiu 1945-2015. W 70. rocznicę powstania polskiego środowiska naukowego we Wrocławiu, Wrocław 2015;

4. Konsultacje naukowe

29. M. Mutor, Przebaczamy. Jak polscy biskupi zapoczątkowali pojednanie z Niemcami, Grzegorz Górny, Janusz Rosikoń, 2015;

5. Wygłoszone referaty

30. K. Uczkiewicz, Mikromitologie pogranicza, czyli ucieczka z parku rozrywki, 8-9 października 2015, Sokołowsko: „Na granicy. Sokołowsko jako przykład redefiniowania krajobrazu kulturowego”;
31. K. Bock-Matuszyk, E. Sowińska, *Oral history* of northern and western lands of Poland after 1945 in the „Remembrance and Future” Center’s projects, 17–18 września 2015, Łódź: “*Oral history* in Central-Eastern Europe: current research areas, challenges and specificity”;
32. W. Kucharski, Polish-German reconciliation and history of „Address of Polish bishops to their German Brothers at the Christ’s Pastoral office”, Bruksela, 28–30 września, Międzynarodowe seminarium dla młodzieży „Kominek European Youth Forum” ;
33. M. Mutor, Boleslaw Kominek an author of „Address of Polish bishops to their German Brothers at the Christ’s Pastoral office”, Bruksela, 28–30 września, Międzynarodowe seminarium dla młodzieży „Kominek European Youth Forum”;

III Kalendarium 2015 r.

- 8 stycznia** – wykład w ramach cyklu Historia Magistra Vitae „Mecenat w sferze kultury 2015: nowe wyzwania” – prof. Kazimierz M. Ujazdowski
- 12 lutego** – wykład w ramach cyklu Historia Magistra Vitae „Opactwo św. Wincentego na Ołbinie - zarys dziejów” – Dariusz Misiejuk

- 12 marca** – panel dyskusyjny w ramach cyklu Historia Magistra Vitae „Kardynał Bolesław Kominek”
- 24 marca** – Zjazd Rodzin Katyńskich
- 10 kwietnia** – inauguracja projektu budowy Centrum historii Zajezdnia
- 11 kwietnia** – INSTAWALK #zajezdniaSTART w przyszłym Centrum Historii Zajezdnia
- 13 kwietnia** – ogłoszenie programu obchodów 50. rocznicy Orędzia biskupów polskich do biskupów niemieckich
- 15 kwietnia** – promocja „Wrocławskiego Rocznika Historii Mówionej” t. 4 (2014)
- 16 kwietnia** – wykład w ramach cyklu Historia Magistra Vitae „Architektura Dzielnicy Czterech Świątyń”
– Marta Kowalska-Fic
- 16-18 kwietnia** – Targi Książki Regionalnej SILESIANA Dolnośląskiego Salonu Wydawniczego
- 17 kwietnia** – panel dyskusyjny o najnowszym numerze czasopisma poświęconego Ruchowi Wolność i Pokój
- 20 kwietnia – 8 października** – wystawa plenerowa „Ludwik Hirsfeld (1988-1954)”
- 15 maja** – ogłoszenie rekrutacji do projektu „Polacy na Islandii”
- 18-31 maja** – wystawa plenerowa „Przez wrocławskich ulic sto”
- 21 maja** – wykład w ramach cyklu Historia Magistra Vitae „Versöhnung nach Verfolgung und Vertreibung? Die deutschen und polnischen Katholiken nach dem Zweiten Weltkrieg” – dr Robert Żurek
- 26 maja** – premiera Kwartalnika „Pamięć i Przyszłość” nr 2/15 „Pierwsze wolne wybory”
- 27 maja** – studencko-doktorancka konferencja naukowa „W kręgu pamięci – opowieści o wojnie”
- 28 maja** – konferencja „25 lat samorządu miejskiego we Wrocławiu”
- 1-12 czerwca** – wystawa plenerowa „Przez wrocławskich ulic sto”
- 4 czerwca** – wystawa plenerowa „Golgota Wschodu”
- 10 czerwca** – spotkanie promocyjne książki A. Kurpiel „Cztery nazwiska, dwa imiona. Macedońscy uchodźcy wojenni na Dolnym Śląsku”
- 11-12 czerwca** – konferencja naukowa „Współdziałanie i konflikt: społeczeństwo w przestrzeni gór na początku XX wieku”
- 15-30 czerwca** – wystawa plenerowa „Zabytki Kresów”
- 18 czerwca** – wykład w ramach cyklu Historia Magistra Vitae „Kultura i sztuka Towarzystwa Jezusowego na Śląsku 1580-1776” – Dariusz Galewski
- 19 czerwca** – spotkanie autorskie z cyklu „Cultura lectonis. Spotkania wokół książek”
- 22 czerwca** – ogłoszenie wyników rekrutacji do projektu „Polacy na Islandii”
- 13 lipca – 13 sierpnia** – wystawa plenerowa „Witold Romer – naukowiec i artysta”
- 23 lipca** – briefing prasowy: Co zawiera szuflada Tadeusza Różewicza?
- 28 lipca** – projekcja filmu „Za to że żyjemy, czyli Punk z Wrocka” w ramach konkursu Powiększenie podczas Festiwalu Nowe Horyzonty
- 3 sierpnia** – briefing prasowy dotyczący wystawy zdjęć Witolda Romera
- 14-16 sierpnia** – Festiwal Tajemnic

- 14 sierpnia – 30 września** – wystawa w ramach Festiwalu Tajemnic na zamku Książ „Kowboje Wyklęci”
- 16-26 sierpnia** – warsztaty i realizacja projektu „Polacy na Islandii”
- 24 sierpnia – 7 września** – wystawa plenerowa „Przez wrocławskich ulic sto”
- 28 sierpnia – 31 września** – wystawa „Droga do wolności 1980-1989 w obiektywie NAF Dementi”
- 29 sierpnia** – koncert „wRock for Freedom – Legendy Rocka”
- 16-17 września** – konferencja naukowa „Bezdomna Europa. Migracje po II wojnie światowej we współczesnych badaniach humanistów”
- 20 września** – wystawa na dniach otwartych MPK (zajezdnia nr IV ul. Powstańców Śląskich) „Przez wrocławskich ulic sto”
- 21 września** – Kwartalnik „Pamięć i Przyszłość” nr 3/15 „7 cudów dolnego Śląska”
- 15 października** – wykład w ramach cyklu Historia Magistra Vitae „Dialog wyznań przez sztukę w dawnym Wrocławiu (XVI-XVIII w.)” – prof. dr hab. Jan Harasimowicz
- 17 października** – spotkanie promocyjne książki o Janie Pawłowskim – twórcy podziemnego kontrwywiadu
- 19 października** – dzień otwarty MPK
- 24 października** – otwarcie wystawy „Kardynał Kominek: nieznan ojciec Europy. W stronę pojednania narodów Europy”
- 24 października – 7 grudnia** – wystawa „Kardynał Kominek: nieznan ojciec Europy. W stronę pojednania narodów Europy”
- 27 października** – konferencja promująca projekt budowy Centrum Historii Zajezdnia „#ZajezdniaSTART”
- 28-30 września** – międzynarodowe seminarium dla młodzieży „Kominek European Youth Forum”, cz. 1 w Brukseli
- 4 listopada** – promocja książki „Ziemie Zachodnie. Zrób to sam”
- 9 listopada** – konferencja prasowa promująca publikację „Pojednanie narodów przeciw Jałcie”
- 11 listopada** – koncert „wRock for Freedom – Dzień Niepodległości”
- 11 listopada – 13 grudnia** – wystawa „Droga do wolności 1980-1989 w obiektywie NAF Dementi”
- 12 listopada** – seminarium w ramach cyklu Miasto w czasach wolności – „Wprowadzenie: dlaczego seminarium? Dlaczego Miasto w Czasach Wolności?”, P. Czekierda, M. Mutor, M. Litwin
- 12 listopada** – promocja książki P. Semki „My reakcja. Historia emocji antykomunistów 1944-1956”
- 17-19 listopada** – Zjazd Europejskiej Platformy Pamięci i Sumienia
- 18 listopada** – przegląd filmowy „Pojednanie w budowie”
- 18 listopada** – koncert kameralny z okazji 50. rocznicy wystosowania Orędzia biskupów polskich do biskupów niemieckich
- 18 listopada** – spektakl „Operacja Orędzie”
- 18 listopada – 17 stycznia** – wystawa „Pojednanie/Versöhnung in progres... Kościół katolicki i relacje polsko-niemieckie po 1945 r.”
- 19-21 listopada** – międzynarodowe seminarium dla młodzieży „Kominek European Youth Forum”, cz. 2 we Wrocławiu

25-29 listopada – 2. Przegląd Archiwalnych Filmów o Wrocławiu

26 listopada – seminarium w ramach cyklu Miasto w czasach wolności – „Umysł przywódcy od środka: wola, rozum i fakty”, Maciej Litwin

26 listopada – panel dyskusyjny „Akademicki Wrocław - powojenna tożsamość miasta w relacjach profesorów”

4-17 grudnia – wystawa plenerowa „Polacy na Islandii”

9 listopada – konferencja prasowa promująca publikację „Pojednanie narodów przeciw Jąćcie”

14 grudnia – konferencja naukowa „*Oral history* – usage and methodology”

10 grudnia – wykład w ramach cyklu Historia Magistra Vitae „Panorama kultury religijnej Panien Trzebnickich w okresie średniowiecza” – dr Anna Sutowicz

10 grudnia – seminarium w ramach cyklu Miasto w czasach wolności – „W poszukiwaniu wzorów przywództwa”, M. Mutor

17 grudnia – seminarium w ramach cyklu Miasto w czasach wolności – „Nowoczesność. Wersja optymistyczna”, M. Litwin

18 grudnia – wydanie komiksu „Tajemnica Madonny z Wrocławia”

21 grudnia – kwartalnik „Pamięć i Przyszłość” nr 4/15 „Filmowy Wrocław”

**Ośrodek
Pamięć i Przyszłość**
www.pamieciprzyszlosc.pl